

Artistisk kreativitet og Huntingtons sykdom

Woodrow Wilson Guthrie (1912–67) – musiker, poet, sanger og avisspaltist – døde av Huntingtons sykdom. Hans betydning for senere generasjoner amerikanske musikere som Pete Seeger, Bruce Springsteen og fremfor alt Bob Dylan kan knapt overvurderes. Sangene han etterlot seg, er en del av den amerikanske musikalske arven.

I 1952 kom legene endelig frem til forklaringen på Woodrow Guthries mange outrerte personlighetstrekk – Huntingtons sykdom. Det var et tungt slag for Guthrie, som hadde håpet at nervøsiteten, rykningene og det oppfarende humøret skyldtes alkoholisme. Sykdommen er autosomt dominant arvelig og resulterer i koreatiske bevegelser og demens. Den debuterer ofte med snikende personlighetsforstyrrelse og kognitiv svikt. Guthrie kjente godt til sykdommen, for moren hadde 41 år gammel dodd av den på sinnssykeasyl. Da var han 15 år. Flere av hans barn skulle også få sykdommen (1).

Guthrie vokste opp i Oklahoma i en tid da delstaten var hardt rammet av tørke og økonomisk nedgang. Karrieren som artist startet for alvor etter år med flakking blant de arbeidsløse under depresjonstiden. *This land is your land* (1944) er hans kanskje mest kjente tekst, den er blitt omtalt som Amerikas alternative nasjonalsang. Guthrie

hadde da den ble utgitt rukket å skrive flere tusen sanger og hadde også publisert sin selvbiografi, *Bound for glory* (2). Her ga han blant annet en besk beskrivelse av hvordan det var å vokse opp med en uberegnelig og syk mor: «Her face would twitch and her lips would snarl and her teeth would show. [...] She would double over into a terrible looking hunch – and turn into another person» (2).

Livet med sykdommen

Frem til sykdommen ble diagnostisert, og i flere år senere, var Guthrie særdeles produktiv. Det er vanskelig å si definitivt hva sykdommen betydde i hans verk. Muligens var det hans pre huntingtonpersonlighet som gjorde ham rastløs og impulsiv og ga ham det outsiderperspektivet som skulle prege hans bidrag til den amerikanske folkemusikken. Hans hustru fra annet ekteskap, Marjorie, påsto at huntingtonpersonligheten hadde vært med på å forme ham som artist og at hun ikke visste hvor sykdommen sluttet og poeten Woody begynte (3).

Sine siste år tilbrakte Guthrie i institusjon. Fra januar 1961 begynte 20 år gamle Bob Dylan å oppsøke sitt idol i Brooklyn State Hospital. Møtene mellom de to har Dylan skildret i sine memoarer (4), og de er også med i Martin Scorseses filmdokumentar *No direction home* fra 2006. Dylan var sterkt påvirket av Guthrie (5). Han skrev *Song to Woody* til debutalbumet *Bob Dylan* (1962). Året etter avsluttet han sin berømte

konsert i New York Town Hall på en måte han verken har gjort før eller siden – han fremførte et av sine egne dikt. Det het *Last thoughts on Woody Guthrie* (6), og her skildret han blant annet Guthries lidelser og hans nevrologiske sykdom. Diktet har en musikalsk rytme, men var ment for opplesning og er aldri blitt tonsatt. Tittelen til tross – diktet er ikke en nekrolog, Guthrie døde ikke før i 1967. Men det er en 201 verselinjer lang hyllest fra Bob Dylan til hans kanskje viktigste inspirasjonskilde.

Petter Strømme

petter.stromme@medisin.uio.no
Barneavdelingen
Ullevål universitetssykehus
0407 Oslo

Oppgitte interessekonflikter: Ingen

Litteratur

1. Cray E. Ramblin' Man. The life and times of Woody Guthrie. New York: WW Norton & Company, 2004.
2. Guthrie W. Bound for glory. New York: Dutton WP, 1943.
3. Klein J. Woody Guthrie: a life. New York: Random House, 1980.
4. Dylan B. Memoarer. Del 1. Oslo: Damm, 2005.
5. Strømme P. Woody Guthrie og Huntingtons sykdom. Axonet 2007; 16: 26–30.
6. Dylan B. Lyrics. 1962–1985. London: Harper Collins, 1994. Opptak av opplesningen i 1963 finnes på Bootleg series Volume 1–3 (1991).

Manuskriptet ble mottatt 16.7. 2008 og godkjent 15.9. 2008. Medisinsk redaktør Anne Gitte Hertzberg.

Last Thoughts On Woody Guthrie

Av Bob Dylan

When yer head gets twisted and yer mind grows numb
When you think you're too old, too young, too smart
or too dumb
When yer laggin' behind an' losin' yer pace
In a slow-motion crawl of life's busy race
No matter what yer doing if you start givin' up
If the wine don't come to the top of yer cup
If the wind's got you sideways with one hand holdin' on
And the other starts slipping and the feeling is gone
And yer train engine fire needs a new spark to catch it
And the wood's easy findin' but yer lazy to fetch it
And yer sidewalk starts curlin' and the street gets too long
And you start walkin' backwards though you know its wrong
[...]

And yer minutes of sun torn to hours of storm
And to yourself you sometimes say
«I never knew it was gonna be this way
Why didn't they tell me the day I was born» [...]
And there's something on yer mind you wanna be saying
That somebody someplace oughta be hearin'
But it's trapped on yer tongue and sealed in yer head
And it bothers you badly when your layin' in bed
And no matter how you try you just can't say it
And yer scared to yer soul you just might forget it
And yer eyes get swimmy from the tears in yer head
[...]

© Special Rider Music. Tryckt med tillstånd av Sony/ATV Music Publishing Scandinavia/Notfabriken Music Publishing